ECLI:LV:AT:2020:1210.15890025810.3.L
Lieta Nr. 15890025810, SKK-377/2020
Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS

Rīgā 2020.gada 10.decembrī

Tiesa šādā sastāvā: senatori Aivars Uminskis, Aija Branta, Pēteris Opincāns

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar Organizētās noziedzības un citu nozaru specializētās prokuratūras prokurores Tatjanas Poroškovas kasācijas protestu un Valsts ieņēmumu dienesta kasācijas sūdzību par Latgales apgabaltiesas 2020.gada 14.janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rēzeknes tiesas 2018.gada 25.janvāra spriedumu

[1.1] /pers. A/, personas kods /personas kods/, atzīts par nevainīgu Krimināllikuma 190.panta ceturtajā daļā (likuma redakcijā līdz 2013.gada 31.martam) paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un attaisnots.

[1.2] /pers. B/, personas kods /personas kods/, atzīts par nevainīgu Krimināllikuma 190.panta ceturtajā daļā (likuma redakcijā līdz 2013.gada 31.martam) paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un attaisnots.

[1.3] /pers. C/, personas kods /personas kods/, atzīta par nevainīgu Krimināllikuma 190.panta ceturtajā daļā (likuma redakcijā līdz 2013.gada 31.martam) paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un attaisnota.

Atcelts /pers. C/ piemērotais drošības līdzeklis - uzturēšanās noteiktā vietā.

[1.4] /pers. D/, personas kods /personas kods/, atzīts par nevainīgu Krimināllikuma 190.panta ceturtajā daļā (likuma redakcijā līdz 2013.gada 31.martam) paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un attaisnots.

[1.5] /pers. E/, personas kods /personas kods/, atzīts par nevainīgu Krimināllikuma 190.panta ceturtajā daļā (likuma redakcijā līdz 2013.gada 31.martam) paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un attaisnots.

Atcelts /pers. E/ piemērotais drošības līdzeklis - uzturēšanās noteiktā dzīvesvietā.

[1.6] /pers. F/ (iepriekš – /Uzvārds/), personas kods /personas kods/, atzīta par nevainīgu Krimināllikuma 190.panta ceturtajā daļā (likuma redakcijā līdz 2013.gada 31.martam) paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un attaisnota.

Atcelts /pers. F/ piemērotais drošības līdzeklis - uzturēšanās noteiktā dzīvesvietā - un papildu drošības līdzekļi - aizliegums tuvoties noteiktām personām un aizliegums izbraukt no valsts.

[1.7] /pers. G/, personas kods /personas kods/, atzīts par nevainīgu Krimināllikuma 190.panta ceturtajā daļā (likuma redakcijā līdz 2013.gada 31.martam) paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un attaisnots.

Atcelti /pers. G/ piemērotie drošības līdzekļi - uzturēšanās noteiktā vietā un noteiktas nodarbošanās aizliegums.

Procesuālos izdevumus par lietisko pierādījumu pārvietošanu, glabāšanu un iznīcināšanu nolemts segt no valsts līdzekļiem.

[2] Pirmstiesas procesā /pers. A/, /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ celta apsūdzība pēc Krimināllikuma 190.panta ceturtās daļas par to, ka viņi organizētā grupā Latvijas Republikas muitas teritorijā ieveda muitošanai pakļautas preces lielā apmērā, noslēpjot tās no muitas kontroles.

[3] Ar Rēzeknes tiesas 2018.gada 25.janvāra spriedumu /pers. A/, /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ atzīti par nevainīgiem un attaisnoti apsūdzībā pēc Krimināllikuma 190.panta ceturtās daļas.

[4] Ar Latgales apgabaltiesas 2020.gada 14.janvāra spriedumu, izskatot krimināllietu apelācijas kārtībā sakarā ar Organizētās noziedzības un citu nozaru specializētās prokuratūras virsprokurora p.i. Gitas Biezumas apelācijas protestu un Valsts ieņēmumu dienesta apelācijas sūdzību, Rēzeknes tiesas 2018.gada 25.janvāra spriedums atcelts daļā par /pers. A/, /pers. B/ un /pers. E/ atzīšanu par nevainīgiem Krimināllikuma 190.panta ceturtajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un attaisnošanu, par procesuālo izdevumu par lietisko pierādījumu pārvietošanu un glabāšanu segšanu no valsts līdzekļiem. Atceltajā daļā taisīts jauns spriedums.

[4.1] /pers. A/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 190.panta otrajā daļā (likuma redakcijā līdz 2013.gada 31.martam) paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un, piemērojot Krimināllikuma 49.[1]panta pirmās daļas 1.punktu, sodīts ar naudas sodu 5 minimālo mēnešalgu, tas ir, 2150 *euro* apmērā.

[4.2] /pers. B/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 190.panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un, piemērojot Krimināllikuma 49.[1]panta pirmās daļas 1.punktu, sodīts ar naudas sodu 6 minimālo mēnešalgu, tas ir, 2580 *euro* apmērā.

No /pers. A/ un /pers. B/ valsts labā piedzīti procesuālie izdevumi par lietisko pierādījumu pārvietošanu un glabāšanu – 5893,21 *euro* no katra.

[4.3] Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 481.panta pirmās daļas 2.punktu, izbeigts kriminālprocess pret /pers. E/ viņam celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 190.panta ceturtās daļas (likuma redakcijā līdz 2013.gada 31.martam).

Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums atstāts negrozīts.

[5] Ar Latgales apgabaltiesas 2020.gada 14.janvāra spriedumu /pers. A/ un /pers. B/ atzīti par vainīgiem un sodīti pēc Krimināllikuma 190.panta otrās daļas par muitošanai pakļauto preču lielā apmērā ievešanu Latvijas Republikas muitas teritorijā, noslēpjot tās no muitas kontroles.

[6] Par Latgales apgabaltiesas 2020.gada 14.janvāra spriedumu Organizētās noziedzības un citu nozaru specializētās prokuratūras prokurore T. Poroškova iesniegusi kasācijas protestu, kurā lūdz apelācijas instances tiesas spriedumu atcelt daļā par /pers. A/ un /pers. B/ atzīšanu par vainīgiem un

sodīšanu pēc Krimināllikuma 190.panta otrās daļas, daļā par /pers. D/, /pers. C/, /pers. F/ un /pers. G/ atzīšanu par nevainīgiem un attaisnošanu pēc Krimināllikuma 190.panta ceturtās daļas un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Latgales apgabaltiesā.

Apelācijas instances tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 4.punkta, 124.panta, 127.panta, 511.panta otrās daļas, 512.panta, 525.panta otrās daļas un 564.panta ceturtās daļas pārkāpumus, kas atzīstami par Kriminālprocesa likuma būtiskiem pārkāpumiem šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē.

Kasācijas protests pamatots ar šādiem argumentiem.

[6.1] Spriedumā nav sniegta motivācija atzinumam, ka prokurores apelācijas instances tiesā grozītā apsūdzība ir vērtējama kā apsūdzības papildināšana un ir smagāka par pirmstiesas procesā celto apsūdzību. Tiesa konstatējusi, ka grozītajā apsūdzībā norādīti jauni faktiskie apstākļi.

Augstākās tiesas 2018.gada 12.janvāra lēmumā lietā Nr. SKK-1/2018 norādīts, ka no apsūdzības atšķirīgu apstākļu konstatēšana pati par sevi nevar būt par pamatu secinājumam, ka apsūdzība ir grozīta uz smagāku. Lai secinātu, vai grozītie nodarījuma faktiskie apstākļi aizskar vai neaizskar apsūdzētās personas tiesības uz aizstāvību, izšķiroša nozīme ir tam, vai, pirmkārt, šie visi apstākļi (neraugoties uz to, ka iepriekšējā apsūdzībā tie nebija norādīti vai bija norādīti citādi) apsūdzētajam faktiski bija zināmi un līdz ar to viņš varēja īstenot savu aizstāvību un, otrkārt, vai šiem apstākļiem vispār ir nozīme aizstāvības īstenošanā. Minētie priekšnoteikumi izriet no Kriminālprocesa likuma 455.panta trešās daļas.

Apsūdzētajiem /pers. A/, /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/, /pers. F/ un /pers. G/ grozītajā apsūdzībā jaunas noziedzīgas darbības, kuras apsūdzētajiem nebija inkriminētas sākotnējā apsūdzībā vai nebija zināmas, netika norādītas. Līdz ar to nepasliktinājās apsūdzēto stāvoklis un netika pārkāptas viņu tiesības uz aizstāvību.

Savukārt grozītajā apsūdzībā ietvertajam apstāklim, ka /pers. D/, /pers. C/, /pers. F/ un izmeklēšanā nenoskaidrota persona izveidoja organizētu grupu, kurā iesaistīja /pers. G/, /pers. A/ un /pers. B/, nav būtiskas nozīmes aizstāvības īstenošanā, jo Krimināllikuma 190.panta dispozīcijā nav paredzēta atbildība par organizētās grupas izveidošanu un dalību tajā.

[6.2] Apelācijas instances tiesa nepamatoti /pers. A/ un /pers. B/ noziedzīgos nodarījumus kvalificējusi pēc Krimināllikuma 190.panta otrās daļas kā atsevišķi izdarītus nodarījumus. Pretēji apelācijas instances tiesas atzinumam spriedumā, apsūdzēto /pers. A/, /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/, /pers. F/ un /pers. G/ darbībās ir konstatējamas Krimināllikuma 190.panta ceturtajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes.

Atbilstoši lietā esošiem pierādījumiem, tostarp /pers. G/, /pers. H/, /pers. I/, /pers. J/, /pers. K/, /pers. L/, /pers. M/, /pers. N/ un /pers. O/ liecībām, noziedzīgā nodarījuma izdarīšana bija iespējama katram organizētās grupas dalībniekam, savlaicīgi un saskaņoti izpildot savu konkrēto uzdevumu. No audioierakstu atšifrējumiem izriet organizētās grupas dalībnieku savstarpējā pazīšanās, lomu sadale, darbību saskaņotība un kopīgais mērķis ievest Latvijas Republikas muitas teritorijā tabakas izstrādājumus, noslēpjot tos no muitas kontroles. Turklāt, pretēji apelācijas instances tiesas atzinumam, ziņas par kontrabandas izdarīšanu organizētā grupā izriet arī no operatīvās lietas izstrādes materiāliem, ar kuriem apelācijas instances tiesa tika iepazīstināta.

Katram organizētās grupas dalībniekam bija savi konkrēti pienākumi. /pers. D/ bija pienākums vadīt organizēto grupu, kontrolēt organizētās grupas dalībnieku darbības, starp grupas dalībniekiem sadalīt lomas un pienākumus. /pers. C/, /pers. F/ un /pers. G/ pienākums bija, izmantojot mobilo telefonu sakarus, kontrolēt un vadīt netraucētu Latvijas Republikas muitas robežas šķērsošanu, brīdināt par neparedzētu apstākļu rašanos un sagaidīt preces Latvijas Republikas teritorijā. /pers. A/ un /pers. B/ pienākums bija saņemt tabakas izstrādājumus, kurus izmeklēšanā nenoskaidrota persona sagatavoja Krievijas Federācijas teritorijā, ar mērķi turpmāk ievest Latvijas Republikas teritorijā, paslēpjot no muitas kontroles speciāli aprīkotos slēpņos viņu rīcībā esošajās automašīnās.

Noziedzīgā nodarījuma atzīšanu par izdarītu organizētā grupā nevar ietekmēt apstāklis, ka visi grupas dalībnieki nebija tieši savstarpējā sarunā vienojušies par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu, kā arī tas, ka nav izdevies noskaidrot visus organizētās grupas dalībniekus.

[6.3] Apelācijas instances tiesa nepamatoti atzinusi par iespējamu apsūdzētajam /pers. A/ un /pers. B/ par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu piemērot naudas sodu. Apsūdzētie savu vainu nav atzinuši. Tikai brīvības atņemšanas sods spētu nodrošināt Krimināllikuma 35.pantā paredzētā soda mērķa sasniegšanu.

[7] Par Latgales apgabaltiesas 2020.gada 14.janvāra spriedumu Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektore /pers. P/ iesniegusi kasācijas sūdzību, kurā lūdz apelācijas instances tiesas spriedumu atcelt un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai Latgales apgabaltiesā.

Apelācijas instances tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 1.panta, 511.panta otrās daļas un 512.panta pirmās daļas pārkāpumus, kas atzīstams par Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē.

Kasācijas sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.

[7.1] Pretēji apelācijas instances tiesas secinājumiem, ar lietā esošiem pierādījumiem apstiprinās, ka noziedzīgais nodarījums ticis izdarīts organizētā grupā. Apsūdzētie bija informēti par citu grupas dalībnieku esību, zināja, kādus pienākumus katrs veic, un apzinājās, ka viņu veiktās darbības ir vērstas uz kopīgu mērķi - izdarīt kontrabandu lielā apmērā. /pers. G/ darbības, nosūtot 2010.gada 24.oktobrī brīdinājuma īsziņu /pers. D/, kas vērsta, lai neatklātu kontrabandu, liecina par /pers. G/ iesaisti kontrabandas izdarīšanā. Turklāt no /pers. G/, /pers. R/ un /pers. J/ liecībām izriet, ka /pers. G/ jau pirms 2010.gada 24.oktobra zināja par kontrabandas pārvietošanu, bet neveica pasākumus tās novēršanai.

Tāpat /pers. D/, /pers. G/, /pers. I/ un /pers. K/ liecības, kā arī telefonsarunu atšifrējumi apstiprina, ka /pers. D/ bija informēts par plānoto cigarešu kontrabandu un iesaisti organizētās grupas izveidē.

Katram no apsūdzētajiem bija konkrēta loma organizētās grupas sastāvā. /pers. D/ bija noziedzīgā nodarījuma organizētājs, šoferi /pers. A/, /pers. B/ un nenoskaidrotā persona bija speciāli sameklēti un apmācīti cilvēki, kas nodrošināja kravas iekraušanu, izkraušanu un pārvadāšanu. /pers. C/ un /pers. F/, izmantojot telefona sakarus, kontrolēja un vadīja netraucētu Latvijas Republikas robežas šķērsošanu, lai brīdinātu par neparedzētu apstākļu rašanos. /pers. G/, kā Valsts ieņēmumu dienesta Muitas pārvaldes amatpersonai, bija pienākums vadīt netraucētu Latvijas Republikas muitas robežas šķērsošanu, brīdināt par neparedzētu apstākļu rašanos un sagaidīt kontrabandas preces uz robežas.

No juridiskajā literatūrā un Augstākās tiesas 2015.gada 26.novembra lēmuma lietā Nr. SKK-32/2015 un 2006.gada 12.janvāra lēmuma lietā Nr. SKK-20/2006 paustajām atziņām secināms, ka vienošanos personu grupas vai organizētās grupas dalībnieku starpā pierāda ne tikai apsūdzēto un liecinieku liecības, bet par to var liecināt arī apsūdzēto savstarpēji saistītas un saskaņotas darbības. Tiesa organizētās grupas esību atbilstoši minētajām atziņām nav izvērtējusi.

[7.2] Apelācijas instances tiesa nepamatoti atzinusi, ka prokurora uzturētā apsūdzība ir vispārīga, nekonkrēta un neatbilst Kriminālprocesa likuma 405.panta pirmās daļas 2.punktā noteiktajām prasībām. Apsūdzētajiem bija zināmi lietas faktiskie apstākļi un krimināllietas materiālos esošie pierādījumi. Tiesa nepareizi piemērojusi Kriminālprocesa likuma 405.pantu, tādēļ izdarījusi nepamatotu secinājumu par apsūdzības nekonkrētību.

Motīvu daļa

[8] Senāts atzīst, ka Latgales apgabaltiesas 2020.gada 14.janvāra spriedums ir atceļams daļā par /pers. A/ un /pers. B/ atzīšanu par vainīgiem un

sodīšanu pēc Krimināllikuma 190.panta otrās daļas, daļā par /pers. D/ un /pers. G/ atzīšanu par nevainīgiem un attaisnošanu pēc Krimināllikuma 190.panta ceturtās daļas, daļā par procesuālo izdevumu piedziņu no /pers. A/ un /pers. B/. Atceltajā daļā lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā, bet pārējā daļā apelācijas instances tiesas spriedums atstājams negrozīts.

[9] Kriminālprocesa likuma 564.panta ceturtā daļa noteic, ka nolēmuma motīvu daļā norādāms apelācijas instances tiesas atzinums par apelācijas sūdzības vai protesta pamatotību, apstākļi, ko noskaidrojusi apelācijas instances tiesa, pierādījumi, kas apstiprina apelācijas instances tiesas atzinumu, motīvi, kāpēc apelācijas instances tiesa noraida kādus pierādījumus, un likumi, pēc kuriem tā vadās.

Savukārt Kriminālprocesa likuma 511.panta otrā daļa noteic, ka spriedumam jābūt tiesiskam un pamatotam. Šī prasība attiecas arī uz apelācijas instances tiesas nolēmumu.

Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa minētās likuma normas nav ievērojusi.

[9.1] Senāts atzīst par nepamatotām apelācijas instances tiesas spriedumā ietvertās norādes par apsūdzētajiem /pers. A/, /pers. B/, /pers. D/ un /pers. G/ celtās apsūdzības neatbilstību Kriminālprocesa likuma 405.panta prasībām.

Senāts atzīst, ka /pers. D/, /pers. B/, /pers. A/ un /pers. G/ celtajā apsūdzībā ir norādīti viņiem inkriminētā noziedzīgā nodarījuma faktiskie apstākļi, kas nosaka juridisko kvalifikāciju, un tā pietiekami uzskatāmi un nepārprotami raksturo viņiem inkriminēto noziedzīgo nodarījumu.

Izvērtējot apsūdzībā inkriminēto, ka noziedzīgais nodarījums izdarīts organizētā grupā, apelācijas instances tiesa atsaukusies uz vairākām kasācijas instances tiesas lēmumos iepriekš paustajām atziņām par prasībām, kurām jāatbilst apsūdzībai, taču nav pamatojusi, kāpēc tiesas ieskatā apsūdzībā atspoguļotās nodarījuma faktiskās pazīmes neatbilst visām Krimināllikuma 190.panta ceturtajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmēm, ievērojot Krimināllikuma 21.panta nosacījumus par organizētās grupas pazīmēm un gadījumiem, kādos personai iestājas atbildība par nozieguma izdarīšanu organizētā grupā.

Apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā Augstākās tiesas 2015.gada 26.novembra lēmumā lietā Nr. SKK-32/2015 izteiktās atziņas, ka jautājums par nodarījuma kvalificēšanu saskaņā ar Krimināllikuma Sevišķās daļas pantos norādīto kvalificējošo pazīmi – nodarījumu izdarījusi organizēta grupa – aplūkojams kopsakarā ar Krimināllikuma 21.pantu, kurā sniegtas organizētas grupas pazīmes un norādīti gadījumi, kādos personai iestājas atbildība par nozieguma izdarīšanu organizētā grupā (*Augstākās tiesas 2015.gada 26.novembra lēmums lietā Nr. SKK-32/2015 (11824001109)*).

Krimināllikuma 21.panta pirmā daļa (likuma redakcijā līdz 2013.gada 31.martam) noteic, ka organizēta grupa ir vairāk nekā divu personu izveidota apvienība, kura radīta nolūkā kopīgi izdarīt noziedzīgus nodarījumus, vai smagu vai sevišķi smagu noziegumu un kuras dalībnieki saskaņā ar iepriekšējo vienošanos sadalījuši pienākumus.

Tāpat apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā krimināltiesību teorijā izteiktās atziņas, ka organizētas grupas dalībnieki iepriekšējās vienošanās laikā sadala pienākumus kopīgi veicamajā noziegumā, un atbilstoši lomu sadalījumam visi grupas dalībnieki var arī nepiedalīties tieši nozieguma izdarīšanā (*Krastiņš U., Liholaja V. Krimināllikuma komentāri. Pirmā daļa (I-VIII[2] nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2018, 109.lpp.*).

No /pers. A/, /pers. B/, /pers. D/ un /pers. G/ celtās apsūdzības pēc Krimināllikuma 190.panta ceturtās daļas (likuma redakcijā līdz 2013.gada 31.martam) izriet, ka viņu lomas organizētajā grupā, izdarot kontrabandu lielā apmērā, izpaudušās šādi.

/pers. D/ organizēja, lai izmeklēšanā precīzi nenoskaidrota persona Krievijas Federācijas teritorijā līdz 2010.gada 24.oktobrim iegādātos tabakas izstrādājumus un nodotu tos /pers. A/ un /pers. B/, kuru pienākumos bija ar viņu lietošanā esošajām automašīnām (kurās izveidoti slēpņi) tos pārvietot pāri Latvijas Republikas muitas robežai.

/pers. A/ ar automašīnu *Volvo*, valsts reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, ar piekabi un /pers. B/ ar automašīnu *Volvo*, valsts reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, ar piekabi ieradās Krievijas Federācijas teritorijā, kur, pildot /pers. D/ norādījumus, saņēma no izmeklēšanā nenoskaidrotas personas tabakas izstrādājumus un ievietoja tos speciāli izveidotos slēpņos automašīnu piekabēs. 2010.gada 24.oktobrī plkst. 15.47 /pers. A/ un plkst. 15.50 /pers. B/ ar minētajām automašīnām no Krievijas Federācijas šķērsoja Latvijas Republikas robežu Malnavas pagastā, Ludzas rajonā, Grebņevā un no muitas kontroles noslēptās muitošanai pakļautās preces – 6 508 360 cigaretes – 81 310,70 Ls (115 694,70 *euro*) vērtībā, tas ir, lielā apmērā, ieveda Latvijas Republikas muitas teritorijā, kur viņus aizturēja Valsts ieņēmumu dienesta Muitas Kriminālpārvaldes darbinieki.

/pers. G/ kontrolēja situāciju uz robežas, lai nepieciešamības gadījumā brīdinātu pārējos organizētās grupas dalībniekus par neparedzētu apstākļu rašanos. 2010.gada 24.oktobrī, atradoties savā darba vietā Valsts ieņēmumu dienesta Muitas pārvaldes Latgales Muitas kontroles punktā „Grebņeva", izmantojot telefona sakarus, brīdināja pārējos organizētās grupas dalībniekus par kriminālpolicijas ierašanos.

Senāta atzīst, ka apsūdzībā ir norādīti inkriminētā noziedzīgā nodarījuma faktiskie apstākļi, kas raksturo Krimināllikuma 190.panta ceturtajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma objektīvo pusi – katra organizētās grupas dalībnieka loma un atbildība kopīgi izdarītajā nodarījumā. Savukārt celtās apsūdzības pamatotība ir noskaidrojama pierādīšanas gaitā, izvērtējot kriminālprocesā iegūtos pierādījumus.

Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi pierādījumus, ar kuriem pamatota apsūdzība, kā arī nav motivējusi, kāpēc tā noraida šos pierādījumus.

Proti, apelācijas instances tiesa nav motivējusi, kāpēc tā noraida 2010.gada 22.oktobrī plkst. 13.37 un plkst. 13.42 starp /pers. D/ un /pers. G/ fiksēto sarunu.

Tāpat apelācijas instances tiesa nav motivējusi, kāpēc tā noraida 2010.gada 23.oktobrī plkst. 13.08 starp /pers. D/ un /pers. G/ fiksēto sarunu, kurā abi vienojušies, ka /pers. G/ nākamajā dienā nosūtīs īsziņu /pers. D/, lai slēptā veidā paziņotu par situāciju robežkontroles punktā.

Apelācijas instances tiesa nav sniegusi vērtējumu apsūdzētā /pers. G/ tiesas sēdē liecinātajam, ka pirms kontrabandas izdarīšanas /pers. D/ viņam bija lūdzis ļaut brīvi pārvietot pāri robežai divus transportlīdzekļus, kuru numurus /pers. D/ uzrakstījis uz lapiņas un nodevis /pers. G/.

Turklāt apelācijas instances tiesa nav motivējusi, kāpēc tā noraida 2010.gada 25.oktobrī plkst. 21.41 starp /pers. D/, /pers. E/ un /pers. G/ fiksēto sarunu, kurā apspriesta automašīnu ar kontrabandas cigaretēm aizturēšana, kā arī /pers. D/ pārmetumi /pers. G/ par īsziņas neskaidro saturu, brīdinot viņu.

Tiesa nav arī izvērtējusi /pers. D/ sarunā ar citām personām (/pers. K/, /pers. E/ un /pers. I/) minēto, ka /pers. B/ un /pers. A/ saņēmis no nenoskaidrotas personas cigaretes Krievijas Federācijā un noslēpis tās transportlīdzekļu piekabju sienās.

Tāpat apelācijas instances tiesa nav vērtējusi kopsakarā ar citiem kriminālprocesā iegūtajiem pierādījumiem /pers. B/ un /pers. A/ savstarpējo saziņu Krievijas Federācijā pirms robežas šķērsošanas.

Vienlaikus Senāts norāda, ka nodarījuma atzīšanu par izdarītu organizētā grupā nevar ietekmēt apstāklis, ka visi grupas dalībnieki nebija tieši savstarpējā sarunā vienojušies par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu, kā arī tas, ka nav izdevies noskaidrot precīzas ziņas par ārzemēs esošo grupas dalībnieku personību un saukt tos pie kriminālatbildības.

Organizētas grupas noteikšanai būtiski ir konstatēt, ka katrs grupas dalībnieks, veicot savus pienākumus kopīgo darbību ķēdē, ir apzinājies, ka bez viņa darbojas vēl arī citas personas, kuras, pildot tām uzdotos pienākumus, sekmē kopīga nozieguma izdarīšanu (*Augstākās tiesas 2007.gada 18.jūnija lēmums lietā Nr. SKK-333/2007 (11810011003)*).

[9.2] Senāts norāda, ka, atzīstot grozīto apsūdzību par tādu, kas pasliktina apsūdzēto stāvokli un pārkāpj viņu tiesības uz aizstāvību, apelācijas

instances tiesai bija jāievēro Kriminālprocesa likuma 455.panta trešajā daļā noteiktais, proti, ka tiesa var atzīt par pierādītiem no apsūdzības atšķirīgus noziedzīgā nodarījuma faktiskos apstākļus, ja ar to nepasliktinās apsūdzētā stāvoklis un netiek pārkāptas viņa tiesības uz aizstāvību.

Savukārt izskatāmajā lietā, kā jau iepriekš šajā lēmumā norādīts, apelācijas instances tiesa neizvērtēja pierādījumus, ar kuriem pamatota apsūdzība, kā arī nemotivēja, kāpēc celtā apsūdzība neatbilst Kriminālprocesa likuma 405.panta prasībām.

[9.3] Līdz ar to Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa ir pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 564.panta ceturtās daļas un 511.panta otrās daļas pārkāpumus, kas atzīstams par Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē un ir pamats sprieduma atcelšanai šajā daļā.

[10] Ņemot vērā, ka apelācijas instances tiesai no jauna jāizskata lieta apsūdzēto /pers. A/, /pers. B/, /pers. D/ un /pers. G/ apsūdzībā pēc Krimināllikuma 190.panta ceturtās daļas, Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesas spriedums ir atceļams arī par procesuālo izdevumu piedziņu no /pers. A/ un /pers. B/.

[11] Vienlaikus Senāts konstatē, ka nav pamatots kasācijas protestā un kasācijas sūdzībā paustais lūgums par apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanu daļā par /pers. C/ un /pers. F/ atzīšanu par nevainīgām pret viņām celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 190.panta ceturtās daļas un attaisnošanu.

Iztiesājot lietu, šajā daļā apelācijas instances tiesa nav pieļāvusi Krimināllikuma pārkāpumus un tādus Kriminālprocesa likuma būtiskus pārkāpumus, kas varētu būt par pamatu apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanai vai grozīšanai.

Prokurore kasācijas protestā paudusi savu neapmierinātību ar apelācijas instances tiesas izdarītajiem secinājumiem un norādījusi, ka lietā esošie pierādījumi izvērtēti nepareizi.

Savukārt cietušais Valsts ieņēmumu dienests kasācijas sūdzībā norādījis, ka /pers. F/ un /pers. C/, izmantojot telefona sakarus, vadījušas netraucētu Latvijas Republikas robežas šķērsošanu ar mērķi brīdināt par neparedzētu apstākļu rašanos, ko pierāda telefonsarunu ierakstu izklāsts.

Senāts konstatē, ka prokurores kasācijas protestā un cietušā kasācijas sūdzībā izklāstīts subjektīvs viedoklis par pierādījumu vērtēšanu un tas ir saistīts ar vēlmi panākt lietā iegūto pierādījumu atkārtotu izvērtēšanu kasācijas instances tiesā un apelācijas instances tiesas sprieduma atcelšanu faktisku, nevis juridisku iemeslu dēļ, kas ir pretrunā Kriminālprocesa likuma 569.pantam.

Pirmās instances tiesa spriedumā, kuru apelācijas instances tiesa atstājusi negrozītu, atzinusi, ka /pers. F/ un /pers. C/ piedalīšanās Krimināllikuma 190.panta ceturtajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā nav pierādīta.

Lietā iegūtos pierādījumus tiesa izvērtējusi atbilstoši Kriminālprocesa likuma 128.panta otrās daļas prasībām to kopumā un savstarpējā sakarībā. Tiesa, izvērtējot pierādījumus šajā daļā, ievērojusi pierādīšanas standartu, kas nostiprināts Kriminālprocesa likuma 124.panta piektajā daļā, ka pierādīšanas priekšmetā ietilpstošie apstākļi uzskatāmi par pierādītiem, ja pierādīšanas gaitā izslēgtas jebkādas šaubas par to esamību vai neesamību.

/pers. F/ un /pers. C/ tika celta apsūdzība par to, ka 2010.gada 24.oktobrī plkst. 15.47 viņas atradās Latvijas Republikas teritorijā un, izmantojot telefona sakarus, kontrolēja situāciju, lai gadījumā, ja uz robežas notiktu neparedzēti gadījumi, nepieciešamības gadījumā varētu brīdināt pārējos organizētās grupas dalībniekus, kā arī varētu informēt izmeklēšanā nenoskaidrotas personas Krievijas Federācijas teritorijā par nepieciešamību pārtraukt automašīnu robežas šķērsošanu.

Pretēji prokurora un cietušā norādei, pirmās instances tiesa izvērtējusi /pers. F/ un /pers. C/ savstarpējo telefonsarunu un īsziņu saturu, kā arī /pers. F/ telefonsarunu un īsziņu saturu ar neidentificēto personu. Pirmās instances tiesa atzinusi, ka pirms kontrabandas cigarešu ievešanas un tās īstenošanas laikā /pers. C/ un /pers. F/ apsprieda dažādus sadzīviskus jautājumus (braukšanu ciemos, parādu atdošanu, naudas dāvināšanu, riepu maiņu, laika prognozi u.tml.), kas nebija saistīti ar robežas kontrolēšanu kontrabandas izdarīšanas laikā. Savukārt kontrabandas preču aizturēšanas apstākļu noskaidrošana neliecina, ka /pers. C/ un /pers. F/ pienākumos bija kontrolēt, lai kontrabanda brīvi tiktu pārvietota pāri robežai.

[12] Pirmās instances tiesā un apelācijas instances tiesā apsūdzētajam /pers. A/, /pers. B/, /pers. D/ un /pers. G/ drošības līdzeklis nav piemērots. Senāts atzīst, ka drošības līdzekļa piemērošanai /pers. A/, /pers. B/, /pers. D/ un /pers. G/ šajā kriminālprocesa stadijā nav tiesiska pamata.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585.pantu un 587.panta pirmās daļas 2.punktu, tiesa

nolēma:

atcelt Latgales apgabaltiesas 2020.gada 14.janvāra spriedumu daļā par /pers. A/ un /pers. B/ atzīšanu par vainīgiem un sodīšanu pēc Krimināllikuma 190.panta otrās daļas un daļā par /pers. D/ un /pers. G/ atzīšanu par nevainīgiem un attaisnošanu pēc Krimināllikuma 190.panta ceturtās daļas, daļā par procesuālo izdevumu piedziņu no /pers. A/ un /pers. B/. Lietu atceltajā daļā nosūtīt jaunai izskatīšanai Latgales apgabaltiesā.

Pārējā daļā Latgales apgabaltiesas spriedumu atstāt negrozītu.

Lēmums nav pārsūdzams.

A. Uminskis A. Branta P. Opincāns